

vita origo in omnibus rebus creatis principium est generationis, & corruptionis, quod *Philosophi* rerum Naturam subtili indagatione perscrutantes *Sulphur* appellarunt ob viscidam, & pinguem suam naturam & proprietatem, ex qua nascuntur *Calor*, & *Lux*, duæ res diversissimæ essentia, quarum illa, *Calor* scilicet, fovendo, & calefaciendo in motu cuncta conservat, & hæc nempe *Lux* virtutes rerum seminales continet, & illas per calorem & motum in effectum, ac actum deducit. Motus autem, & vita ipsa ex calore, & luce existens, & in aëre, atque aqua à calore ex oleosa sua substantia eductis consistens *Mercurius* ab iisdem *Philosophis* nominatur, appellatione deducta à mobili Natura, & continuo vitæ motu, quæ tam diu durat, quam diu ignis in oleosa sua substantia non corrupta calorem foventem, & lucem vivificam producit. Ut primum autem corruptio substantiam illam oleosam invaserit, atque ingressa fuerit, eandemque corruperit, Mors sequitur, & extinctio ignis caloris, & lucis, quibus extinctis, Motus, & vita, atque actiones vitales desinunt, ac corpus ipsum, in quo actiones istæ viguerunt, intereundo finem suum attingit.

Corpus iisdem *Philosophis* nominant *Salem*, quia quæcunque sunt in Rerum Sublunarium Natura, ex *Sale* cuncta constant, & in eundem resolvi possunt. *Sal* corpus est continens in se Oleaginosa illam substantiam calore & luce præditam. Ille corrodendo, consumendo, & adurendo oleaginosa illam substantiam consumit & exedit, ea de causa sine intermissione alimentis necessariis nutriendam, ideoque acris & acerbus est. Hæc verò contra continuo motu ex oleosa substantia consumptione procedens dulcissima & gratissima est, sola Elementorum conversione & inversione ex rebus creatis erunda. Sic mors & vita, tenebræ & lux, ortus & interitus, generatio & corruptio, in vitæ vegetativa, & crescente conjuncta & combinata inveniuntur, ac generationis, & corruptionis in Corporibus Naturalibus causæ veræ innotescent, quas dictorum trium Principiorum cognitio accurata detegit. Hæc fuit Tertiæ Dici operatio, quæ aquam à terra sejunxit, & vitam vegetantem ac crescentem in terra reſervavit, ita ut terra facultatem vegetandi nata omnis generis Vegetabilia produxerit. Elementi *Aëris* hic nulla fit mentio, nisi velimus per aquam etiam aërem intelligere quandoquidem hæc duo elementa inter se convertibilia, vicissitudine mutuâ & continuâ, inter se convertuntur, dum aqua à calore elevata in aërem mutatur, & aërio corpore se circa terræ sphaeram volutans virtutes & influentias cœlestes recipit, iisque receptis à frigore condensata in aqueum corpus revertitur, atque terram sedem suam pristinam repetit. Imò si viâ rectam reputemus, Aër individuus aquæ est comes & affecta, qui modo proprium suum corpus aërium habet, modo aqueo corpore indutus apparet, quod vice versa etiam de aqua intelligendum est.

Quarto Die Architectus Summus Firma-

mentum seu expansionem, aut expansum ex Aquis Superioribus constans Sole, Luna, & Stellaris, seu corporibus illis aqueis, & igneis exornavit, & iis innumerabilibus totum Cœlum replevit, ut terram splendore suo illustrent, diem ac noctem temperent, & temporum, dierum, noctiumque signa essent. Cunctas has creaturas astrales in Superiorum Aquarum expanso huius quarti dici operatione constitutas ex Primi-
Astra ex Primi-
genia Luce crea-
ta.

genia illa primi dici Luce formatas esse haud pauci sunt, qui statuunt. Expansum ipsum in secundi dici operatione aliqua ex parte descriptum, & hic cum ipsis astris, quantum in nobis situm erit, plenius ac planius declarabimus.

Totum igitur Expansum illud innumerabilia stellarum & astrorum corpora vastissimo suo ambitu comprehendens, & Aquarum Superiorum molem vastissimam & spatiosissimam concludens, seu Quinta quædam Essentia, cum omnibus suis corporibus, quorum ex Natura sua depromptorum sedes est, & habitaculum, oleum quoddam subtilissimum, seu pinguedo quædam tenuissima & subtilissima esse videtur, in quâ ad ardendum quidem apta, sed incombustibili, corpora illa ardentia & lucida, quasi natant, semper ardent, & nunquam consumuntur, utpote quæ incombustibili & indefinente nutrimento nutrita, & ipsa incombustibilia nunquam consumuntur, sed in eodem statu manent, & manebunt, donec tandem in sæculi consummatione cum totâ rerum Natura renovabuntur.

Astra autem ipsa ejusdem cum domicilio suo Naturæ, & proprietatis ex *Aqua Ignea*, & *Igne aqueo* constant, quodque iterum suas proprias vires, & virtutes habens, haud secus ac in terra Vegetabilium tam incredibilis numerus, & copia ex una natura communi prodit, & in eadem unico generali nutrimento nutritur, licet quodvis Vegetabile suis propriis & specificis viribus polleat, & seminis sui vires exerceat. Aut scuti infinita hominum, & animalium multitudo in terra, avium in aëre, & piscium in aqua vivit, ac unumquodque genus in universali sua Natura quidem convenit, sed interim, quoad individua & singularia, quodvis individuum propria sua forma, & peculiaribus suis proprietatibus ab altero maxime differt. Stellæ igitur ex aqua & igne, seu pinguisima & tenuissima aquæ substantia, oleo purissimo, aut vino ardenti subtilissimo simili, sed tamen incombustibili constantes, & in simili aqua ignea, & omnis consumptionis nescia fluitantes sine intermissione, seu ellychnia in lampadibus oleo immersa, ardent, & incredibiles in rerum Natura effectus produciunt, ac omnis generis qualitates in se continent. Dum enim liquore illo aqueo, & igneo, in quo fluitant, nutritæ ardent, atque ardendo exhalationes subtilissimas, omnes sui subiecti, ex quo proficiuntur, virtutes & proprietates continentes emittunt, varia, & multiplex variarum, & multiplicium virtutum fit conjunctio & commixtio ac confusio, per spatia objecta se explicans, & ubique longissimo tractu diffundens. Sic virtutes suas descendentes

com-

communicant aëri, omne illud spatium inter terram & sidera, seu Lunam occupanti, & fluxu suo mobili se circa terræ globum volutanti, qui ideo miris mutationibus subiectus modo summa tranquillitate quiescit, modò horrendis ventorum fragoribus concutitur, modò frigore acutissimo horret, modò intensissimo calore aestuat, ac mox horribilibus tonitruum mugitibus, terribilibus fulgurum coruscationibus, & horrendis fulminum ictibus turbatur. Taceo hic omnis generis meteora, pluvias, imbrēs, nives, nebulas, grandines, rorem, & reliqua omnia, quæ, fructus cœli, & astrorum, generantur in aëre, qui inter stellarum cœlum, & terrestrem globum intermedium, eâ de causâ inter utrumque interest, ut continuâ reciproca-

vires ascendentes, & descendentes *Cali & Terræ* vires & potentia miscendant, & sic mixtæ ex eodem aëre in terram descendant, eidemque communicentur. Nam cum corpora astralia ardeant, verisimile quoque videtur, ipsa ardendo etiam subtilissimam & planè spiritualementem exhalare & emitte efficaciam quodvis secundum vires & proprietates sibi innatas, quas in tot ac tam diversis, etiam diversissimas esse omnino credibile est. Exhalationes illæ subtilissimæ, & ex tot Corporibus diversissimis variè inter se mixtæ, aëricque infusæ cum hoc ipso aëre etiam aquam, & terram ingrediuntur, & ubique tam in terra ipsa, quàm in ejusdem animalibus incolis, aërem anhelando semper haurientibus, vires & incredibiles effectus excitant.

Non enim est, cur quis sibi imaginetur, *Elementa* tam simplicia corpora esse, quam quidem externo aspectu se nobis exhibent, siquidem unum elementum cœtera in se continet, & in visceribus suis abscondita gerit, nomen suum sibi acquirens à prima & præcipua qualitate, quæ in eo primum locum obinet, id quod sola ipsorum conversio, & inversio manifestissime docet.

Exemplo fit limpidiſſima & purissima aqua sive pluviae sive fontis, quæ nec saporem nec odorem habet, & pellucido suo corpore nihil omnino in se aliud quid, nisi meram & puram putam aquam complecti videtur. Nihilominus tamen & reliqua Elementa complexu suo fovet, & terram, oleum, spiritum ac salem comprehendit, quæ omnia sine ullius alius rei additione ex limpidiſſimo hoc corpore erui possunt. Aqua pluvia, fontis, nivis, aut grandinis vel ipse ros collectus, ut & quævis alia aqua, aut per clausam putrefactionem, aut per plures destillationes terram dabit, ex qua sine ullius alius rei additione spiritum, oleum & salem extrahere, & porro artis beneficio istis præparatis admiranda & incredibilia præstare poteris. Sal iste acris & corrosivus simplicissima elementorum conversione, sine ulla ullius alterius rei adjectione, & admitione in dulcissimum salem convertitur, plurimorum morborum medelam præsentissimam. Innumerabilia exempla talia in medium proferre possemus si nobis per institutum nostrum in latissimum hunc campum expatiari liceret, & integrum esset ea revelare, quæ vul-

gus nec videre, nec credere potest, ac ideo cum antecedente grege in crassa sua ignorantia, tanquam mus in pice, hæret. Non contemnendi quinquam causa hæc in medium profero, sed tantum occasionem exhibere, & incitamentum volo aliis, ut non tam mordicus præconceptis suis opinionibus inhæreant, sed omnibus opinionibus depositis, veritatem ipsam studiose perveſtigent, & rimentur. Deponant rogo præjudicia sua, & præconceptas opiniones, horrendas ingeniorum pestes, crassasque veritati tenebras offundentes caligines, ac rem ipsam accuratiore mentis examine perscrutentur, ut tandem ipsius penetralia intima excutientes ad veritatem ipsam perveniant, & eandem adhuc multò clariorem consequantur.

Aërem itaque adeo simplicem esse non puto, quod aliquis sibi persuasum habiturus sit, si hæc, quæ diximus, incorrupti iudicii trutina pensitaverit. Liquiditate, & tenuitate summa præditus, etiam aptissimus est ad recipiendas illas vires & virtutes subtilissimas ac varias, quarum, astra ardore indefinente coruscantia, exhalando ipsum participem reddunt, & animalia cuncta, ipsique homines aërem singulis respiratorum momenti haurientes participes fiunt. Quis inde non miras & varias in ipsis hominibus mutationes, vicissitudines, turbationes, & affectuum motus existere negaret? Quis hominem, cui sine aëre vitam degere non licet, aëri, & astris alligatum, & subiectum inficiaretur? Superiores aquas ex inferioribus segregatas conjunctionis mutæ desiderio adhuc teneri, quis inficias iret? Similis simili gaudet, & natura naturâ lætatur, spiritusque ut plurimum libenter repetit corpus, & domicilium, in quo natus est.

Liquidò hinc patet admiranda *Macrocosmi Harmonia*, & omnium ejusdem Corporum incredibilis concentus, utpote quæ ex uno principio creata, & ex uno eodemque Chao educta, ac in *Aquas Superiores*, & *Inferiores* distincta continuo, & indefinente virium ascensu & descensu in commune quicquid habent, conferunt, atque ita *Creatoris* sui voluntatem exequentur. Terra cœli vires appetit, ac in aërem emittit humiditatem suam, quæ undique in aërem versus cœlum ascensu suo se expandens obviam procedit viribus cœlestibus, & eas cupidissime excipit. Hæc verò ex Astris exeuntes, & in Aërem descensu suo penetrantes, aquæ per aërem dilatata & diffusa, imò in aërem ipsum mutata summa cupiditate se insinuant, & cum ea in terram descendunt, ut in eadem operentur ea, quæ jussu divino operari debent. Ideo etiam totius *Universitatis Rerum* omnium Corpora cuncta certo ordine disposita, & in locis certis constituta, sapientissimo *Summi Architecti* jussu, ordinem illum suum tuerentur, ac indefinitibus suis operationibus, & actionibus Voluntatem Divinam, munus sibi impositum exequendo, effectui dare nunquam desinunt.

Solis, & *Lunæ*, duorum Luminarium Magnorum *Sacer Textus* mentionem facit, ac illi rectio-

(c)

nem